

Francina Martí: «Les escoles haurien de recuperar l'aire lliure com a espai d'aprenentatge»

La presidenta de l'Associació Rosa Sensat assegura que aquest curs canviaran moltes coses per al personal docent: "Cal posar en primer pla les funcions imprescindibles del mestre, com l'acompanyament i la funció tutorial"

Francina Martí, presidenta de l'Associació Rosa Sensat. | F.M.

Queden poc més de dues setmanes per l'inici del curs escolar i encara resten molts interrogants sobre com serà aquest retorn a les aules, des de l'ús de les mascaretes al control de temperatura. Els infants i els mestres que es retrobin aquest setembre no seran exactament els mateixos. Hauran viscut una situació d'emergència social sense precedents en les darreres dècades. Però segur que no serà res comparable al que va haver de viure Rosa Sensat, una de les mestres que va encarnar la renovació de l'escola a la Catalunya d'abans de la Guerra Civil.

Professora de secundària, Francina Martí presideix l'Associació Rosa Sensat (<https://www.rosasensat.org/>), una veu autoritzada en l'actual context d'incerteses, un context que obliga l'escola i els mestres a repensar la seva tasca, segons ens explica en aquesta entrevista. El maig passat reclamava una actuació decidida del Departament d'Educació per coordinar la represa

(<https://www.naciodigital.cat/noticia/202572/francina/marti/si/no/enten/escola/es/tan/important/turisme/anirem/malament>) . Aquí advoca per un retorn sense retrets.

- Fa uns mesos, reclamava al Departament d'Educació que liderés una reobertura coordinada de les aules. Però el cert és que a poques setmanes de l'inici del curs hi ha encara molta incertesa. Ha fet els deures la conselleria.

- Jo crec que el departament ha fet els deures que ha pogut fer. Segurament no és el que tots desitjaríem. Però des del nostre sector, ara no ha de ser un moment de retrets. Estem en una situació molt complexa i i hem de veure com les escoles poden obrir amb les màximes garanties. La coordinació que demanàvem d'ajuntaments, consells escolars i equips de mestres s'ha fet millor en uns casos que altres. Però crec que encara estem a temps.

- A temps de què?

- Es diu que queden poc més de quinze dies per començar el curs, però malauradament, estem davant d'una situació que serà molt llarga. Tot aquest curs serà molt diferent als anteriors i hem de procurar que hi hagi una voluntat constructiva per part de tots.

"La prioritat ha de ser sanitària, és millor fer classe amb mascareta que no fer classe"

- Està d'acord en la decisió de no tancar els centres sota cap circumstància?

- Les escoles han d'obrir, sempre i quan les autoritats sanitàries ho veuen factible. Sabem que el risc zero no el tindrem. No serà un curs com els altres, com també ho serà la feina dels mestres. Estem davant d'una situació molt greu.

- Veu bé les ràtios establertes? A Primària no es podran superar els 20 alumnes per aula, però a Secundària encara no hi ha una xifra establerta?

- Tots els criteris sanitaris assenyalen que els grups han de ser el més petits possibles. Segurament estarien millor grups que no superessin els 15. A Secundària la situació és més complexa perquè els centres solen ser més grans, amb diverses línies, amb un professorat més ampli i especialitzat, mentre que a primària els mestres són més generalistes.

- Hi ha experts pedagògics que han assegurat que no es poden donar classes amb mascareta.

- La prioritat ha de ser sanitària. A tots ens agrada que ens vegin la cara, però prefereixo fer classe amb mascareta que no fer classe. Hi ha un altre tema que no hem assumit del tot. Hi ha hagut una baixa afectació en les activitats dels casals d'estiu perquè moltes s'han fet a l'aire lliure.

- Seria partidària de fer classes a l'aire lliure?

- Ja sé que no totes les escoles estan en disposició de fer-ho, però s'haurien d'incrementar les activitats a l'aire lliure. Quan Rosa Sensat va fer l'Escola del Bosc a Montjuïc, la va fer totalment a l'aire lliure, justament per motius sanitaris. El nostre clima ens ho permet i està comprovat que els contagis són menors a l'aire lliure. Hem de canviar la manera de fer les classes fins ara. Fins ara, les activitats a l'exterior estaven vinculades sobretot a l'esbarjo, però caldria ocupar i recuperar l'aire lliure com a espai d'aprenentatge.

- El debat sobre l'escola ha girat entorn de com seria la reobertura dels centres. Però hi ha altres temes. Un dels més greus és el de la desigualtat en l'aprenentatge. Una part dels alumnes, els més fràgils, han perdut possibilitat d'aprenentatge. Com se'ls pot recuperar?

- S'han d'abocar tots els recursos possibles per als infants que pateixen una situació socio-econòmica més fràgil o que requereixen atenció especial. Per aquests alumnes, assistir a classe, la presencialitat, és tan essencial com la salut, incloent una alimentació bàsica que l'escola ha donat. El departament d'Educació ha fet un esforç en els centres amb més necessitat i amb les targetes menjador. En aquests casos, l'acompanyament tutorial també és molt important.

- Creu que es recuperarà el terreny perdut?

- Hi ha hagut sectors socials més afectats que d'altres, això és evident. Abans de la pandèmia, nosaltres ja teníem un percentatge d'abandonament prematur molt alt. molts nois que no acabaven l'ESO i d'altres que quan l'acabaven, ja no estudiaven res més. Aquesta pandèmia ha provocat que els que ja estaven una mica desenganxats s'hagin desvinculat més. Aquests infants no tenen ganes de tornar a l'escola i no els interessa gens el que s'hi fa. Seran els més difícils de reenganxar.

- I això com es combat?

- L'única manera és aconseguir que el que passa a l'escola sigui interessant per ells. No ens podem permetre el luxe que no es formin.

- Està d'acord amb les mesures que proposa la Generalitat per ajudar els pares que hagin de tenir cura dels fills?

- Em sembla imprescindible. L'escola té unes funcions essencials d'aprenentatge, però també de cohesió social i, en aquest cas, de facilitar la conciliació. I donar cobertura als pares que ho necessitin lliga amb la idea de cooperació que ara és més imperiosa que mai entre tots els agents de la comunitat educativa.

- Deia abans que en aquest curs canviaran moltes coses. La pandèmia canviarà la feina de mestre?

- Sí que ens farà posar en primer pla aquelles funcions imprescindibles del mestre, com són l'acompanyament i la funció tutorial, que s'està posant en evidència que és molt important. Una altra cosa essencial a la qual s'ha de donar rellevància és la idea que la tasca del mestre no es fa en solitari sinó que forma part de la d'un equip. També és important potenciar la relació amb la família dels infants perquè l'alumne que va a l'escola no ve sol, té darrera un context familiar que els mestres han de conèixer de primera ma. Ara, massa sovint hi ha coses que passen per davant d'aquestes funcions imprescindibles.

- Com quines?

- Com la burocràcia, que ocupa molt de temps. S'han d'omplir molts papers, es fan moltes reunions que giren entorn de qüestions normatives.

- Els mestres s'hauran de reinventar?

- Sempre ens hem d'anar reinventant, però ara més que mai. Hi ha centres que ja han engegat activitats diferents de les habituals, més connectades a la vida real que estem vivint ara, adaptant-hi tots els continguts del currículum. Hi ha centres que han fet treballs de recerca sobre les pandèmies que hi ha hagut anteriorment, les seves causes i com s'han combatut. O han estudiat estadística a partir de les gràfiques dels morts per la Covid. Fer tasques que connecten amb la situació que vivim.

"Vivim en una societat molt paternalista, l'escola ha de dir la veritat als infants sobre el món que vivim i no amagar-los la realitat"

- De tot plegat, en pot sortir alguna cosa de positiu?

- N'ha de sortir. És que no ens podem permetre el luxe com a societat que no sigui així. En aquests moments, hi ha moltes ganes per part de nois, pares i mestres de tornar a l'escola i fer la nostra feina. Sabem que estem en una situació de gran emergència social, la més seriosa des de la Guerra Civil. No podem perdre aquesta oportunitat per barallar-nos entre nosaltres. Hi ha d'haver molta cooperació i flexibilitat entre tots. Vivim en una societat molt paternalista i s'ha de parlar clar.

- Què vol dir amb això?

- A vegades, quan les autoritats parlen, tenim la sensació que no se'ns han dit les coses clares. És una crítica que s'ha fet amb raó. Com si no es vulguessin donar males notícies. El mateix passa amb els infants. L'escola ha de dir la veritat als infants sobre el món que vivim. Els hem d'explicar les coses tal com són, no amagar-los la realitat. Dir-los que hi ha hagut molt de patiment i que assumeixin el món que tenim i entenguin com s'ha arribat fins aquí. La pandèmia, si una cosa ens ha ensenyat, és la importància que té treballar pels altres i això s'ha d'explicar als infants. Hem d'ensenyar en la incertesa. A vegades amaguem parlar de patiment i mort, i crec que hem d'evitar que els nois visquin en una bombolla.